

El Monitor de Desigualtat utilitza tècniques de big data per analitzar la desigualtat a Espanya

CaixaBank Research posa en marxa el primer monitor del món per mesurar la desigualtat en temps real

- ***Es tracta d'una iniciativa de col·laboració publicoprivada desenvolupada per un equip d'investigadors de la Universitat Pompeu Fabra, el Institute of Political Economy and Governance (IPEG) i CaixaBank Research.***
- ***L'objectiu del Monitor de Desigualtat és donar a conèixer l'impacte que està tenint la crisi de la COVID-19 a les llars espanyoles i, especialment, en els col·lectius més vulnerables de la societat.***
- ***Els primers resultats revelen que la crisi de la COVID-19 hauria provocat un augment pronunciat de la desigualtat si, en part, l'actuació del sector públic no l'hagués esmorteït.***

Barcelona, 16 de novembre de 2020

CaixaBank Research posa en marxa el primer monitor del món per seguir en temps real l'evolució de la desigualtat econòmica i el paper de l'estat del benestar a Espanya. L'objectiu del Monitor de Desigualtat és donar a conèixer l'impacte que està tenint la crisi de la COVID-19 a les llars espanyoles i, especialment, en els col·lectius més vulnerables de la societat, així com contribuir al debat sobre l'efectivitat dels mecanismes de protecció del sector públic.

Aquesta iniciativa, pionera a nivell internacional, s'ha posat en marxa a través d'una col·laboració publicoprivada desenvolupada per un equip d'investigadors de la Universitat Pompeu Fabra, el Institute of Political Economy and Governance (IPEG) i CaixaBank Research.

Un dels aspectes que fa especialment rellevant el llançament del Monitor de Desigualtat és que, avui dia, les dades sobre desigualtat social es publiquen amb diversos anys de retard. No obstant això, el Monitor de Desigualtat ha aconseguit extreure i interpretar dades de desigualtat en temps real, convertint-se en el primer projecte en obtenir i publicar resultats, de manera immediata, a nivell internacional. A més, les dades obtingudes permeten segmentar els resultats a més de per nivell d'ingressos, per gènere, edat, regió d'origen, característiques geogràfiques del lloc de residència i comunitat autònoma de residència, oferint un nivell de detall inexistent fins al moment.

Els resultats es publicaran amb una periodicitat mensual en una plataforma de lliure accés (www.inequality-tracker.caixabankresearch.com) a la qual es mostrarà l'evolució de la desigualtat mitjançant gràfics interactius. A més, les dades seran descarregables per facilitar la seva anàlisi i distribució i també es recopilaran tots els articles divulgatius i tècnics que l'equip de recerca vagi publicant sobre l'anàlisi de la desigualtat.

Tècniques de big data per a mesurar la desigualtat a Espanya

Un dels aspectes més rellevants i que converteixen a aquest Monitor en un projecte diferencial és que utilitza tècniques de big data per analitzar l'evolució de prop de 3 milions de nòmnes cada mes, de forma anònima. Gràcies a aquesta tecnologia, és possible gestionar el gran volum d'informació disponible i obtenir una estimació precisa i representativa del conjunt de la societat, de la distribució dels salaris i de la seva evolució al llarg del temps. També fa possible analitzar amb detall l'impacte que està tenint la crisi a diferents subgrups.

Per mesurar l'evolució de la desigualtat econòmica, s'ha tingut en compte diferents indicadors i variables. El més rellevant és la distribució mensual dels ingressos salarials abans i després de les transferències que proveeix el sector públic, per grups de població (gènere, edat, característiques geogràfiques del lloc de residència, i país o regió d'origen).

També s'ha tingut en compte l'evolució mensual de l'índex de Gini, mesura econòmica que serveix per calcular la desigualtat d'ingressos, tant abans com després de les transferències públiques, tant pel conjunt d'Espanya com per grups de població (gènere, edat, país o regió d'origen, característiques geogràfiques del lloc de residència i comunitat autònoma de residència).

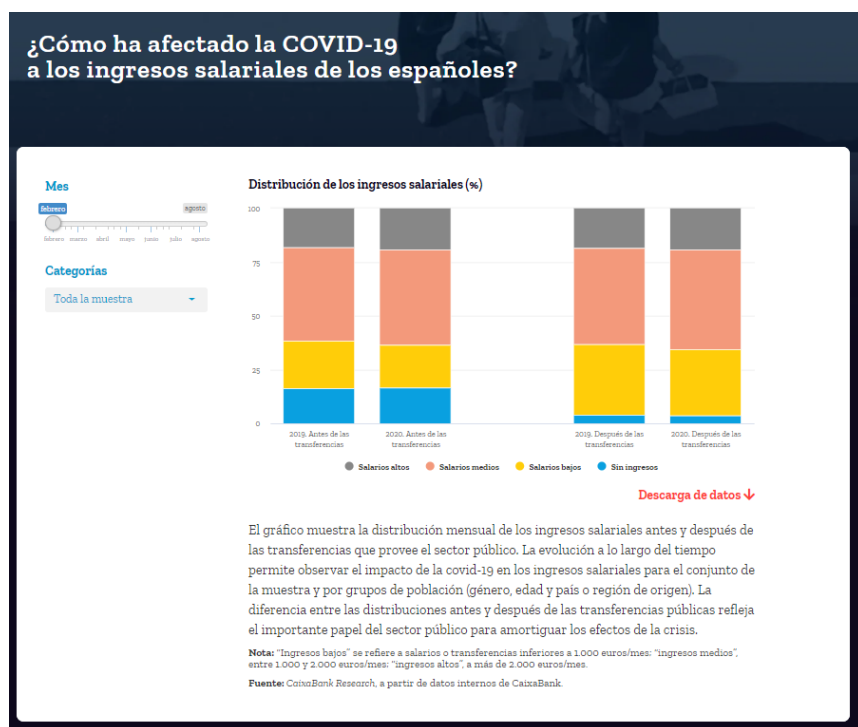
Els primers resultats

Els primers resultats del Monitor de Desigualtat que s'han fet públics aquest mes de novembre, i que CaixaBank ha recollit en el dossier del seu [Informe Mensual](#), demostren que la crisi de la COVID-19 hauria provocat un augment pronunciat de la desigualtat si l'actuació del sector públic no l'hagués amortitzat. També reflecteixen que les elevades cotes de desigualtat registrades durant el pic de la crisi (abril i maig) van començar a disminuir de manera gradual gràcies a la recuperació de l'activitat.

No obstant això, les dades obtingudes també conclouen que l'impacte de la crisi no està sent igual entre els diferents col·lectius de la societat: està sent especialment acusat entre les persones que abans de la pandèmia ja tenien uns ingressos més baixos.

Entre els mesos de febrer i abril, el percentatge de persones sense ingressos va augmentar 15 punts percentuals, un terç de les persones amb ingressos baixos (amb salaris o transferències inferiors a 1.000 euros) es va quedar sense ingressos, i un terç de les persones amb ingressos mitjans (entre 1.000 i 2.000 euros) va passar a tenir ingressos inferiors (un 13% va passar al grup d'ingressos baixos i un 20% es va quedar sense ingressos). Una proporció significativa del grup de majors ingressos (superiors a 2.000 euros) també van veure els seus ingressos reduïts, encara que en aquest cas el gruix va passar al grup d'ingressos mitjans (un 20%).

Durant el mes de maig, i especialment a partir del mes de juny, la relaxació de les mesures de confinament va reavivar l'activitat econòmica de forma molt destacable, i això també va tenir el seu reflex en la distribució d'ingressos: la proporció de persones sense ingressos es va reduir de manera considerable i van tornar a guanyar pes els grups salarials més elevats, especialment els d'ingressos més alts i ingressos mitjans.

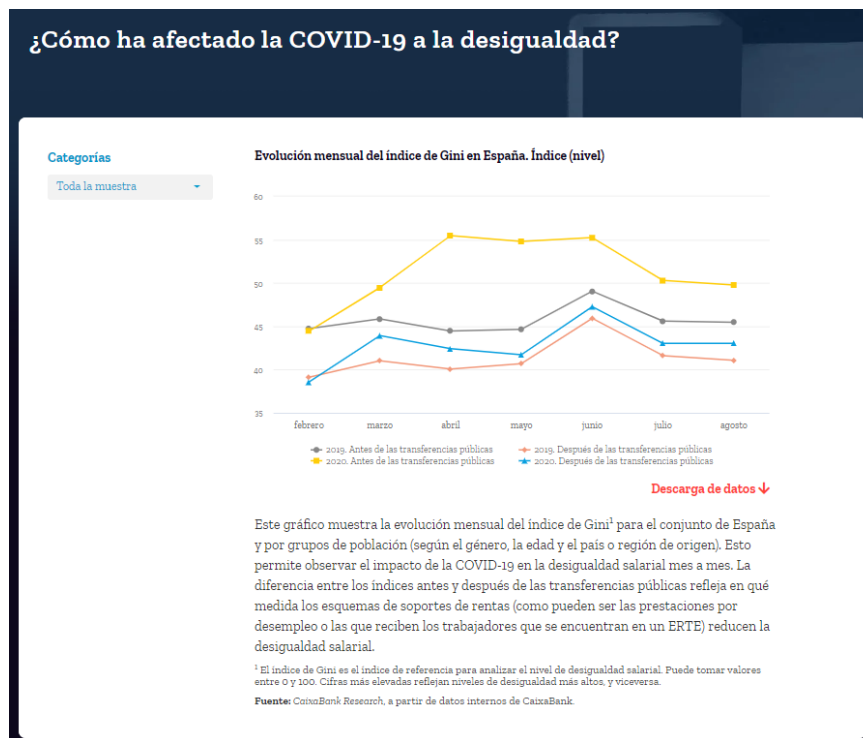

L'impacte de les transferències del sector públic

No obstant això, quan a l'evolució de la distribució dels ingressos es tenen en compte les transferències del sector públic, les dinàmiques canvien substancialment i deixen de manifest l'importantíssim paper que estan exercint per amortitzar la duresa de la crisi. Així, el percentatge de persones sense ingressos va augmentar 7 punts entre febrer i abril, enfront dels 15 si no es prenen en consideració les transferències públiques.

Dit d'una altra manera, les transferències del sector públic van oferir cobertura a prop de la meitat de les persones que van deixar de tenir ingressos del treball entre febrer i abril. Aquestes transferències van tenir una especial incidència entre les persones que van perdre l'ocupació i que abans de la pandèmia tenien uns ingressos mitjans, proporcionant-los una cobertura del 66%, mentre que entre les persones d'ingressos baixos la cobertura va ser del 27%.

Si es té en compte l'índex de Gini, els resultats també són reveladors: abans de les transferències del sector públic, l'índex experimenta un fortíssim repunt (11 punts) entre febrer i abril, mentre que després de les transferències es manté més estable en el temps i "només" augmenta 2 punts entre febrer i agost.

Els joves d'entre 16 i 29 anys, un dels grups que més està patint

Quant als efectes de la crisi per col·lectius, l'anàlisi conclou que els joves d'entre 16 i 29 anys, que ja partien d'un nivell d'ingressos clarament inferior al de les persones de major edat, és un dels grups de població que més està sofrint: un 42% dels joves que tenien ingressos mitjans abans de la pandèmia va passar a tenir un nivell d'ingressos baix o a quedar-se sense ingressos i, entre els quals tenien uns ingressos baixos, el 44% es va quedar sense ingressos. De nou, quan es compten les transferències del sector públic l'augment de les persones que es van quedar sense ingressos es redueix a la meitat (11,8 p. p. en el cas dels joves).

L'impacte de la crisi també està sent més acusat entre els nascuts fora d'Espanya: com en el cas dels joves, els immigrants presenten una distribució d'ingressos esbiaixada cap a rendes més baixes, que són les que més pateixen durant la crisi. Sense tenir en compte les transferències del sector públic, el nombre de persones sense ingressos nascudes fora d'Espanya va augmentar en 21 p. p. entre febrer i abril (de 10, 2 p. p. després de les transferències).

Segons es desprèn del Monitor, la crisi no ha fet pràcticament distincions en funció del gènere quant a desigualtat es refereix, i està sent més cruenta a les zones urbanes d'Espanya que a les rurals. A nivell regional, els resultats exposen que malgrat que l'augment de la desigualtat va ser pronunciat i generalitzat a totes les comunitats autònomes, el repunt va ser especialment elevat a les Illes Balears i a les Canàries, dues comunitats a les quals el turisme té un pes particularment alt. No obstant això, una vegada es tenen en compte les transferències del sector públic, les diferències entre comunitats es redueixen de manera substancial.